

Drie oplossingen voor een duurzame en toekomstbestendige MKB-maakindustrie in Nederland

Inbreng Koninklijke Metaalunie voor Commissiedebat 'Klimaat en Energie' op 28 januari 2026

Op 28 januari 2026 vergadert de Vaste Commissie Klimaat en Groene Groei van de Tweede Kamer over *Klimaat en Energie (algemeen)*. Ter voorbereiding op dat debat brengt Koninklijke Metaalunie – vertegenwoordiger van bijna 16.000 MKB-maakbedrijven in Nederland - graag 3 oplossingen voor een duurzame en toekomstbestendige maakindustrie onder de aandacht:

1. Zet een Nationaal Investeringsprogramma Duurzame Productiecapaciteit (NIDP) op
2. Los netcongestie versneld op – zet spoed achter uitbreiding en maak slimmer gebruik van het net mogelijk
3. Zet in op een stevige(r) grondstoffenpositie voor de (maak)industrie

De verduurzaming van de MKB-maakindustrie vraagt om stevige stappen. Sommige stappen kunnen morgen al gezet worden, zoals verdere elektrificatie en het veiligstellen van grondstoffen. Ondernemers willen daarbij hun verantwoordelijkheid nemen. Voorwaarde daarvoor is wel dat de overheid de randvoorwaarden creëert die hen in staat stellen om die noodzakelijke stappen te zetten. Het verdienvermogen van Nederland is erbij gebaat. De MKB-maakindustrie is essentieel voor Nederland dankzij haar bijdrage aan innovatie, strategische autonomie, werkgelegenheid en aan het BNP. De Nederlandse MKB-maakbedrijven leveren een onmisbare bijdrage aan een toekomstbestendige economie. Goed om te weten, zeker nu het verdienvermogen onder druk staat.

Ruim 60% van de bedrijven geeft aan dat stijgende energieprijzen hun investeringsruimte beperken. Nationale en Europese maatregelen moeten zorgen voor passende antwoorden op de veranderende wereldorde. Daarvoor is cruciaal dat de **energievoorziening betrouwbaar** is, **grondstoffen beschikbaar** blijven en **duurzame circulaire (keten)verdienmodellen de norm** worden.

Beleid nodig om continuïteit, concurrentiekracht en strategische autonomie te waarborgen

Er liggen voor MKB-maakbedrijven strategische kansen bij defensie, klimaatadaptatie en emissiereductie. Daarvoor zijn investeringen nodig. Zowel financieel (enkele honderden miljoenen euro's per jaar) als beleidsmatig (bijvoorbeeld: een stabiele en kaderstellende CE-wet). Voor een soepele energietransitie en een autonoom Europa is versterking van de industriële basis vereist. Gericht beleid is nodig om de continuïteit, concurrentiekracht en strategische autonomie van deze sector te waarborgen.

Drie oplossingen voor een duurzame en toekomstbestendige maakindustrie

1. Zet een Nationaal Investeringsprogramma Duurzame Productiecapaciteit (NIDP) op

Stimuleer MKB-maakbedrijven om te investeren in energie-efficiënte machines, hergebruik van grondstoffen, substitutietrajecten voor (op termijn) moeilijk of niet beschikbare grondstoffen en elektrificatie van productieprocessen.

Hiervoor is nodig:

- Een structureel fonds van € 250 miljoen per jaar voor een periode van minimaal vijf jaar, co-gefinancierd door belanghebbende ondernemers, de rijksoverheid en regionale ontwikkelingsmaatschappijen. Deze investering sluit perfect aan bij de voorgenomen nieuwe maatwerkafspraken met de (maak)industrie. Een dergelijke investering, gericht op het cluster MKB-maakindustrie, kan naar verwachting leiden tot een nieuwe energiebesparings- en efficiencygolf van gemiddeld 8-12% per bedrijf. Het fonds kan worden uitgevoerd via bestaande loketten zoals RVO met vereenvoudigde aanvraagprocedures voor het mkb. Koppeling aan bestaande MIA/Vamil- en EIA-regelingen maakt uitvoering efficiënt en controleerbaar.

Suggestie voor vragen:

- *Deelt de minister de mening dat de MKB-maakbedrijven in Nederland cruciaal zijn voor het toekomstige verdienvermogen en autonomie van ons land?*
- *Is de minister bereid om te onderzoeken of aanvullende financiële en beleidsmatige maatregelen nuttig/noodzakelijk zijn om dat verdienvermogen en die autonomie extra te ondersteunen? Hierbij kan gedacht worden aan revolverende fondsen om de tijdelijk onrendabele financiering te overbruggen en het creëren van incentives waardoor meer materialen worden hergebruikt en/of substituten worden ontwikkelt.*

2. Los netcongestie versneld op – zet spoed achter uitbreiding en maak slimmer gebruik van het net mogelijk

47% van de bedrijven geeft aan hinder te ondervinden van netcongestie. Om economische groei en de energietransitie mogelijk te maken, moet het nieuwe kabinet met spoed drastische(r) maatregelen nemen om netcongestie op te lossen. De recente suggestie vanuit de politiek om een Crisiswet Netcongestie te maken wordt gesteund. Alleen met een integrale aanpak en nauwe samenwerking tussen overheid, netbeheerders, toezichthouder en bedrijfsleven blijft Nederland in beweging.

Hiervoor is nodig:

- Versnelde en hogere investeringen in kabels, trafo's en slimme netinrichting, zodat elektrificatie, verduurzaming en groei samen kunnen gaan.
- Ontkoppeling van energie-investeringen en stikstofregels om onnodige vertraging te voorkomen.
- Vereenvoudiging van flexibel netgebruik door:
 - De flex-e subsidie toegankelijker te maken voor kleinere aansluitingen en bedrijven met meerdere panden.
 - Meer tijdelijke fossiele oplossingen (max. 750 uur per jaar) toe te staan en een verruiming door te voeren van vergoedingen bij congestiemanagement. Dit kan naar schatting 6-10% extra beschikbare transportcapaciteit opleveren.
 - Regionale oplossingen te stimuleren door barrières voor initiatieven zoals cable pooling en directe lijnen weg te nemen. Deze kunnen in sommige gebieden tot 20% efficiënter netgebruik opleveren.

Suggestie voor vragen:

- *Deelt de minister de mening dat de flex-e regeling niet enkel de problemen van netbeheerders (de facilitator) moet oplossen maar vooral ook de problemen van ondernemers (de klanten) en dat deze oplossingen niet direct hand in hand hoeven te gaan?*
- *Is de minister bereid om (daarom) ruimhartiger toegang te verlenen tot de flex-e regeling en daarbij ook de klein zakelijke verbruikers in mee te nemen?*

3. Zet in op een stevige(r) grondstoffenpositie voor de (maak)industrie

Regel dat zowel van buiten als binnen de EU de beschikbaarheid van grondstoffen toeneemt en zorg ervoor dat grondstoffen, eenmaal beschikbaar, langere gebruikscycli maken. Geef dit vorm door overtuigende beleidsmatige en financiële ondersteuning aan het definitief circulair krijgen van de mkb-maakindustrie. Een krachtige circulaire economie levert niet alleen de beschikbaarheid van grondstoffen maar is ook een uitermate kosteneffectief middel om CO2-emissies te reduceren. Hiervoor is nodig:

- Een ondernemersvriendelijke Circulaire Economie-wet.
De ambtelijke en politieke voorbereidingen zijn gestart maar de invulling moet nog plaats vinden. Alle kans nog om ondernemers mee te laten denken. De MKB-maakindustrie en de representerende partijen daarvan, waaronder Metaalunie, hebben eerder al een CE-maakagenda aangeboden aan de politiek en hebben die daarna verder uitgewerkt met een doelentrajact dat uitermate nuttig kan zijn bij eerdergenoemde invulling.
- Centraal stellen van duurzaam grondstoffengebruik en ketenbenadering.
Ondernemers slaan in positieve zin aan op deze elementen; 58% geeft aan meer te willen investeren in circulaire bedrijfsvoering wanneer regelgeving voorspelbaar en werkbaar wordt.
- Instrumenten om circulariteit te regelen (ketens, producten, grondstoffen en 'afval').

Werkbare en uniform geldende aanbestedingsregels over de levenscycluskosten, de onderhoudbaarheid, de CO2- en materiaalfootprint en de restwaarde, kunnen leiden tot een kostenreductie van gemiddeld 5-7% in de keten.

- Afstemming van het nationale systeem op Europese ontwikkelingen (CE-wetgeving). Stem het nationale circulaire-economiebeleid af op Europa door één geïntegreerd systeem te bouwen waarin Nederlandse wetgeving, productnormen, ketenafspraken en investeringen direct meebewegen met Europese regels en kansen. Dit kan naar verwachting 1 à 2 miljard euro aan extra marktpotentieel per jaar ontsluiten voor Nederlandse MKB-maakbedrijven.

Suggestie voor vragen:

- *Deelt de minister de mening dat er nog veel te winnen valt bij het blijvend beschikbaar houden van grondstoffen in Nederland en de EU.*
- *Is de minister bereid om extra stappen te zetten om in nationaal en Europees verband zowel de eigen duurzame winning als de verantwoorde import van grondstoffen op te voeren?*
- *Is de minister bereid om extra te sturen op aantrekkelijke businessmodellen die de levensduur van de met genoemde grondstoffen gemaakte producten verlengen?*
- *Is de minister bereid om extra kritisch te kijken naar de voor- en nadelen van het al te snel verlenen van exportvergunningen van materialen die in Nederland/ de EU nog een waardevolle(r) functie kunnen hebben?*

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met:

- Wijnand van Zanten (Manager Public Affairs) via zanten@metaalunie.nl en 06-53289937
- Gerard Wyfker (Beleidssecretaris) via wyfker@metaalunie.nl en 06-51803918